

บทที่ 2 ดุลการชำระเงิน (BALANCE OF PAYMENTS)

Murad Nasser

ผศ.ดร.ปุณชญา หิรัญฤทธิกร
INB3206 การจัดการการเงินระหว่างประเทศ

ความหมายและองค์ประกอบของดุลการชำระเงิน

ความหมายของดุลการชำระเงิน (Balance of Payments)

ดุลการชำระเงิน หมายถึง คือ บัญชีที่จัดทำขึ้นเพื่อดูการไหลเข้าและออกของเงินตราต่างประเทศ จากการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งในที่นี้หมายถึง ระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศ (residents) กับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ (nonresidents) ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ถ้า รายรับ > รายจ่าย ดุลการชำระเงินเกินดุล
รายจ่าย > รายรับ ดุลการชำระเงินขาดดุล

บัญชีดุลการชำระเงินมีองค์ประกอบดังนี้

1. บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- 1) บัญชีการค้า (TRADE ACCOUNT)
- 2) บัญชีบริการ (SERVICE ACCOUNT)
- 3) บัญชีรายได้ (INCOME ACCOUNT)
- 4) บัญชีเงินโอน (CURRENT TRANSFERS ACCOUNT)

2. บัญชีเงินทุนเคลื่อนย้าย (Capital and Financial Account)

- 1) เงินลงทุนโดยตรง (DIRECT INVESTMENT)
- 2) เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (PORTFOLIO INVESTMENT)
- 3) เงินลงทุนประเภทอื่น (OTHER INVESTMENT)

3. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserve Account)

ยอดที่แสดงการเปลี่ยนแปลงในปริมาณทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของประเทศใน
รอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

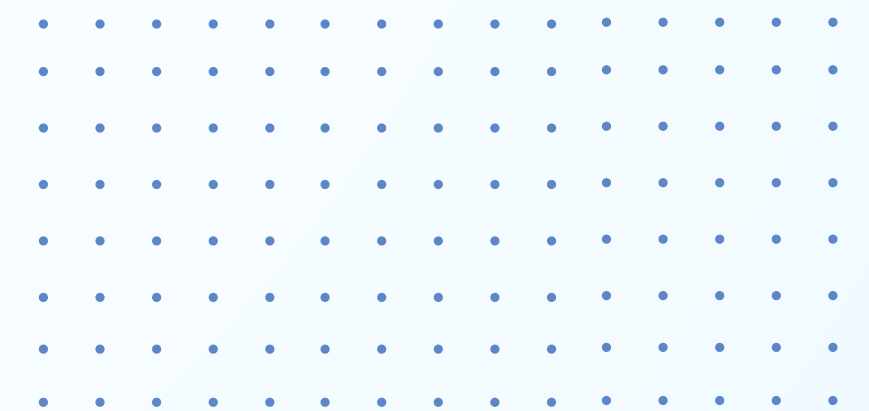
4. บัญชีความผิดพลาดและคลาดเคลื่อนทางสถิติ (Errors and Omissions)

เพื่อเก็บตกข้อผิดพลาดและความคลาดเคลื่อนในการจัดเก็บสถิติที่เกี่ยวข้องกับ
ธุรกรรมที่เกิดขึ้น

1. บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- 1) บัญชีการค้า (Trade Account) ได้แก่ รายการการค้าสินค้าระหว่างประเทศ หรือ ส่วนที่เรียกว่า การส่งออก และการนำเข้า
- 2) บัญชีบริการ (Service Account) ได้แก่ รายการการค้าบริการระหว่างประเทศ
- 3) บัญชีรายได้ (Income Account) ได้แก่ แรงงานที่ไปทำงานในต่างประเทศและ รายได้รับจากการลงทุน
- 4) บัญชีเงินโอน (Current Transfers Account) เช่น รายได้จากแรงงานไทย ไปทำงานต่างประเทศ หรือการส่งกลับรายได้ของชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในไทย

2. บัญชีเงินทุนเคลื่อนย้าย (Capital and Financial Account) ✨

1. เงินลงทุนโดยตรง (Direct Investment) ✨

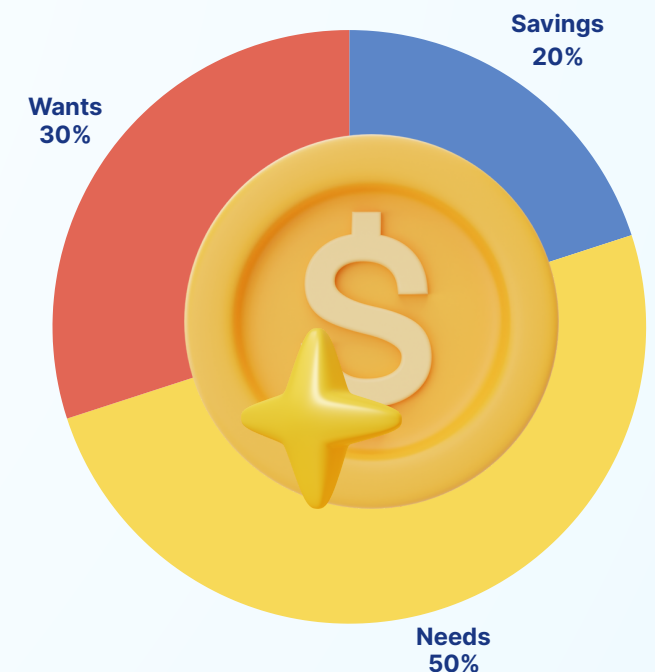
คือ รายการที่มีการเคลื่อนย้ายลงทุนไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อหวังผลระยะยาว เช่น การสร้างโรงงาน

2. การเงินลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment)

คือการลงทุนในตราสารทุนและตราสารหนี้

3. เงินลงทุนประเภทอื่น (Other Investment)

คือ รายการสินเชื่อทางการค้า เงินกู้ยืม และบัญชีเงินฝากระหว่างประเทศ ✨

3. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserve Account)

บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ คือ ยอดที่แสดงการเปลี่ยนแปลงในปริมาณทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของประเทศ ในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการปรับความแตกต่างระหว่างยอดรวมทางด้านรายรับและรายจ่ายเงินตราต่างประเทศ ของทั้งบัญชีเดินสะพัดและบัญชีทุนเคลื่อนย้ายของประเทศนั้น ๆ

ทุนสำรองของประเทศจะประกอบด้วย ทองคำ หลักทรัพย์รัฐบาล, เงินตราสกุลหลัก, สิทธิไถ่ถอนพิเศษ และ เงินสำรองที่มีอยู่ที่ IMF

4. บัญชีความผิดพลาดและคลาดเคลื่อนทางสถิติ (Errors and Omissions)

เกิดจากความผิดพลาดในการรวบรวมข้อมูล หรือ การเก็บ
ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนเนื่องจากอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ เช่น
การลักลอบสินค้าหนีภาษี การค้ายาเสพติด การฟอกเงิน การ
จัดเก็บตัวเลขที่นักท่องเที่ยวยใช้จ่ายในประเทศไทย

ปัจจัยที่กระทบต่อดุลการชำระเงิน

1. อัตราแลกเปลี่ยน
2. การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าในประเทศหรืออัตราเงินเฟ้อในประเทศ
3. รายได้
4. อัตราดอกเบี้ย
5. ปัจจัยอื่น ๆ

นโยบายของการเปลี่ยนแปลงในดุลการชำระเงิน

1. บัญชีเดินสะพัดกับรายได้ประชาชาติ

รายได้ประชาชาติหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) หมายถึง มูลค่าเป็นตัวเงินของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ตามราคาตลาดที่ผลิตขึ้นด้วยทรัพยากรของประเทศ ในระยะเวลา 1 ปี

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

2. ความเชื่อมโยงของบัญชีดุลการชำระเงินและบัญชีอื่นๆ

$$MV = PY$$

3. เสถียรภาพด้านต่างประเทศกับดุลบัญชีเดินสะพัด

4. นโยบายการค้าโลกกับดุลการชำระเงิน

- -นโยบายการค้าเสรี
- -นโยบายการค้าไม่เสรี

ความสำคัญของการจัดทำ บัญชีดุลการชำระเงิน

1. การพิจารณารายรับและรายจ่ายของเงินตราสกุลต่างประเทศ เพื่อช่วยวางแผนเศรษฐกิจของประเทศ
2. การคาดคะเนของศักยภาพของตลาด (Market Potential)
3. การวางนโยบายการเงินและการคลังของประเทศ (Monetary and Fiscal Policies)
 - นโยบายการเงิน ได้แก่ นโยบายอัตราดอกเบี้ย การซื้อคืนพันธบัตรรัฐบาลจากธนาคารพาณิชย์ (Repurchase Agreement) การรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน
 - นโยบายการคลัง เช่น การใช้จ่ายของภาครัฐบาล นโยบายการจัดเก็บภาษี

ผลกระทบจากการที่ดุลการชำระเงินไม่สมดุล

1. ดอกเบี้ยรับและเงินปันผล
2. ฐานะหนี้สินระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป
3. ความคล่องตัวทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป
4. ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศขาดเสถียรภาพ
5. การขยายตัวทางเศรษฐกิจในประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

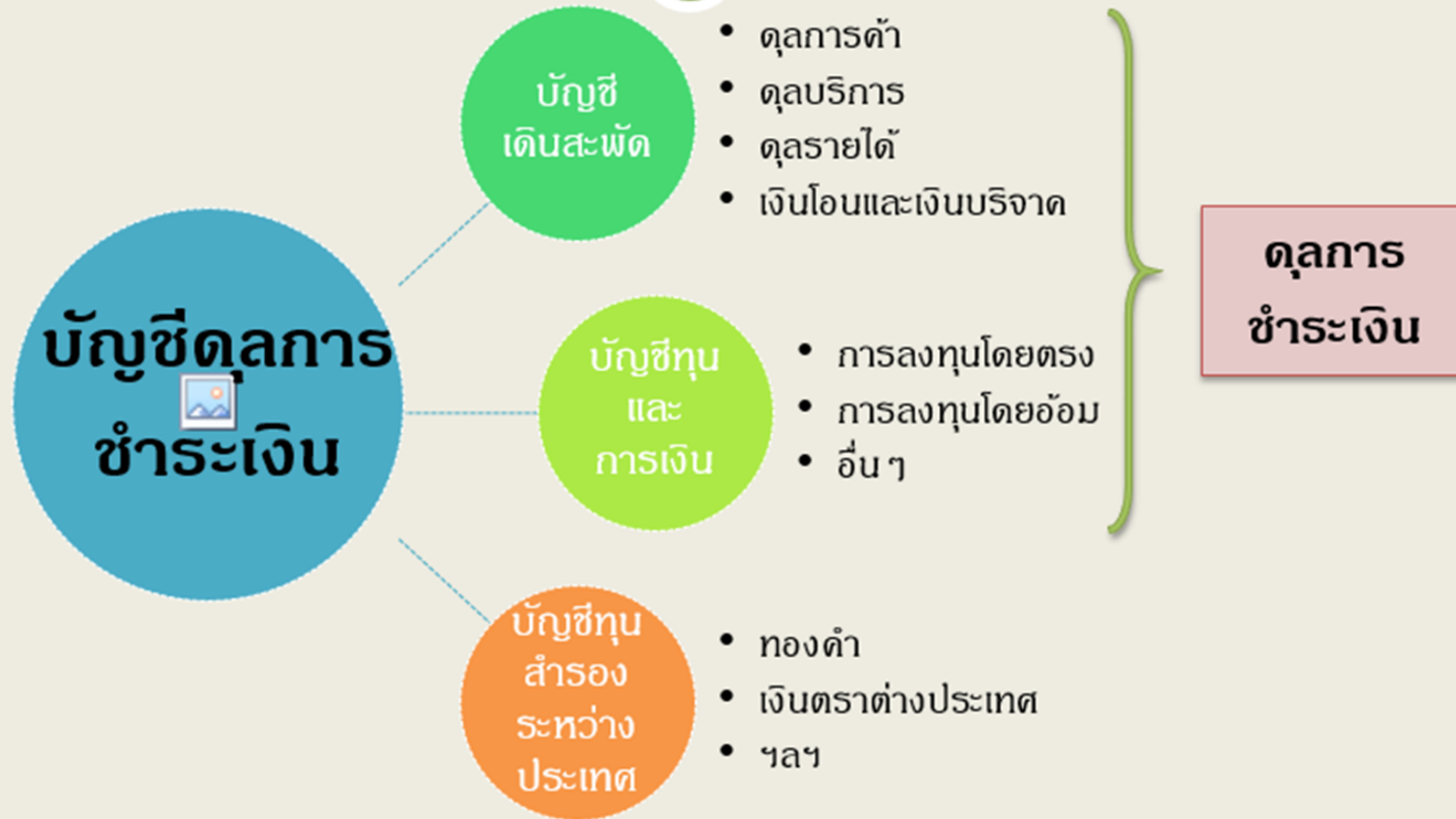
สถานการณ์ดุลการชำระเงินของ ประเทศไทยปี พ.ศ. 2537 – 2567

สรุป

- ดุลการค้า ก็ให้คิดถึงแต่เฉพาะเรื่องของนำเข้า-ส่งออกสินค้า
- ดุลบริการ ก็นึกถึงเรื่องการบริการ โดยเฉพาะเรื่องของการท่องเที่ยว และค่าขนส่ง
- ดุลรายได้และเงินโอน ให้นึกถึงการส่งกลับรายได้จากการไปทำงานในต่างแดน และการโอนเงินบริจาค
- ดุลบัญชีเดินสะพัด = ดุลการค้า + ดุลบริการ + ดุลรายได้ + เงินโอน
- ดุลบัญชีเงินทุนเคลื่อนย้าย ให้คิดถึงเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของเงินทุน เช่น ลงทุนในตลาดหุ้น การเอาเงินมาลงทุนเปิดกิจการโรงงาน เป็นต้น
- ดุลการชำระเงิน = ดุลบัญชีเดินสะพัด + ดุลบัญชีเงินทุนเคลื่อนย้าย
- การเปลี่ยนแปลงในดุลการชำระเงิน = การเปลี่ยนแปลงในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ + ความผิดพลาดคลาดเคลื่อนทางสถิติ

สรุปส่วนประกอบของดุลการชำระเงิน

QUESTIONS & ANSWERS

**I'm Here Be
Your Answer**

แบบฝึกหัด ท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของดุลการชำระเงินและบอกองค์ประกอบของดุลการชำระเงิน
2. จงระบุปัจจัยที่มีผลต่อดุลการชำระเงิน
3. จงวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นต่อข้อความนี้ “ตั้งแต่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำเข้าสินค้ามากกว่าการส่งออกทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องนำเข้าทุนจากต่างประเทศเพื่อมาชดเชยการขาดดุลการชำระเงิน”
4. การเปลี่ยนแปลงในดุลบัญชีเดินสะพัดมีผลกระทบต่อบัญชีรายได้ประชาชาติอย่างไร
5. จงวิเคราะห์สถานการณ์ดุลการชำระเงินของประเทศไทยปี พ.ศ. 2537 – 2567 และสืบค้นหาข้อมูลดุลการชำระเงินของประเทศไทยในปัจจุบันพร้อมวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ดุลการชำระเงินในปีหน้า

